

# DE LANDBOUWER

Maandblad voor Buitenlieden

## ABONNEMENTSPRIJS:

Voor zes maanden: 35 Centiemen

## REDACTIE EN ADMINISTRATIE

GARENPLAATS, GENT.

Ongeteekende brieven worden niet opgenomen

## AANKONDIGINGEN:

Prijs volgens Tarief, voorop betaalbaar

## LEUGENS

UITGEKRAAMD

### tegen de Socialisten!

Sedert eenige weken staan al de burgers- en dompersgazetten vol met leugens tegen de samenwerkende Maatschappij VOORUIT waar, naar het heet, de werklieden mishandeld worden.

Deze leugens zijn overgenomen uit een anarchistisch blad van Holland, getiteld *Recht voor Allen*. Die mannen, die gedurig schreeuwen over revolutie, maar tot hertoe niets konden stichten, verteren van haat en nijd omdat de socialistische grootsche en prachtige werken hebben weten te scheppen, die tot de bevolking geheel wat luider spreken dan het revolutiegeschreeuw, — zonder daden natuurlijk!

Ziehier hoe het blad *Vooruit* de voornaamste beschuldigingen weerlegt van den lasteraar, onder handteekening van gezet E. Anseele, bestuurder.

#### Gez. Opsteller.

Wanneer de Maatschappij VOORUIT hare werklieden beter betaalt, min uren doet werken, beter behandelt als hare concurrenten en bewijst altijd naar verbetering te streven, dan beantwoordt zij ten volle aan hare roeping en heeft niemand te kritieken.

Ziehier voor wat de loonen betreft.

Wij, beheerder E. Anseele, doen buiten ons werk als lid der Kamer, een groot deel van het bestuurswerk der Maatschappij VOORUIT; heel onze vacantie zijn wij van 's morgens tot 's avonds in VOORUIT; dit alles brengt ons veel bezigheid, hoofdbreking en zorgen bij en wij, die, in den eersten brief van *Recht voor Allen*, beschuldigd worden goed betaald te zijn door VOORUIT terwijl wij plezierreizen doen, trekken voor al ons werk als beheerder van VOORUIT 280 fr. (zegge: twee honderd tachtig frank) per jaar.

De briefwisselaars van *Recht voor Allen* weten dat, maar zij liegen met opzet omdat het voor hen de kwestie niet is, zo gezegde, grieven in VOORUIT te doen verdwijnen, maar de instellingen van VOORUIT, de taktiek der partij te bezwadden en de verdeeldheid onder de partijgenooten te brengen, om er dan anarchistische munt uit te slaan.

Zien wij nu de andere loonen:

De bakkers van VOORUIT werken 8 uren en winnen 4 fr. daags.

De broodvoerders werken 9 uren daags en winnen minstens 25 fr. in de week.

De kolenvoerders en scheppers winnen 4 fr. daags voor 10 uren.

De naaisters werken 8 uren, maar VOORUIT heeft hoogstens 7 3/4 uren arbeid, per dag, door niet op tijd komen, het kwart uur wat langer te dueren, en vóór het vertrek eenige minuten voor het aankleeden te nemen; van die 7 3/4 uren zingen zij al werkende minstens 2 tot 3 uren per dag.

De loonen verschillen van 6 centiemen voor de uitloopsters tot 31 centiemen per uur voor de volle werksters.

De leerling heeft 6 centiemen per uur van bij zijn binnenkomen en de volle werksters van 21 tot 31 centiemen per uur.

Volle naaisters die de goedkope mans- en vrouwenhemden maken, winnen van 25

tot 30 centiemen per uur; anderen, volle werksters, die de goedkope katoenen- en half-wollen broeken en kinderkostumetjes maken, winnen van 28 tot 31 centiemen per uur, de halve werksters winnen natuurlijk in evenredigheid.

In de schoenmakerij winnen de stiksters, volle werksters, meisjes van 19 tot 25 jaren, van 35 tot 38 centiemen per uur; de halve werksters van 16 tot 23 centiemen per uur; de schoenmakers in 't nieuwwerk hebben 45 centiemen per uur, de schoenlappers verdienen 35 tot 40 centiemen per uur.

Wij stellen gerust deze loonen en werken tegenover die der beste werkhuizen der stad en wij mogen met zekerheid zeggen dat VOORUIT aan zijne werklieden, mannen en vrouwen, veel hogere loonen betaalt dan de beste patroons.

En dit zullen de fameuze revolutionairen niet loochenen.

Wat de behandeling der werklieden van wege het bestuur betreft, die is veel beter als elders en echt democratisch. Zoo heeft het bestuur verscheidene malen de werklieden der verschillende diensten verzocht regelmatig de bestuurszitting bij te wonen; wanneer sommige uit onverschilligheid dit niet deden dan zijn wij deze bedienden over het verkeerde hunner handelingen gaanspreken, wij hebben aangedrongen opdat zij de bestuurszitting bijwoonden en sinds dien geschiedt zulks.

Wanneer eene verandering komt in het werk worden de werklieden geraadpleegd.

Dit alles weten de revolutionairen, die den moed niet hebben hunne leugenachtige, lasterende brieven te teekenen (1), terwijl wij geen enkel « parlementaire, geen enkel gematigde, water- en melksocialist » kennen, die zelfs voor het burgergerecht de verantwoordelijkheid zijne artikelen op zich niet heeft genomen.

Bespreken wij voort de brieven van *Recht voor Allen*.

In den eersten lezen wij:

« Op den naaiwinkel van VOORUIT heerscht wat men hier heet het zweestelsel, hetzelfde stelsel, dat een der grieven was der metaalbewerkers tijdens de groote werkstaking van verleden jaar.

» Het bestaat hierin:

» De werksters arbeiden in daghuur, maar weten hoeveel zij moeten afleggen om hare daghuur te verdienen.

» Maken zij minder, dan wordt het haar afgehouden; maken zij meer, dan wordt het meer om de drie maanden verdeeld. Doch slechts een derde der meer-winst komt aan die meisjes, een ander derde komt aan de Maatschappij VOORUIT; het overige wordt in de weerstandskas gestort. »

Dat is gelogen. De naaisters werken in daghuur en 't is natuurlijk dat het bestuur met de meisjes overeenkomt, wat zij voor haar loon moeten leveren. Zouden zij wellicht moeten toegelaten worden te werken zooals het haar past, en zou voor hetzelfde loon het eene meisje veel, het ander weinig, het eene goed en het andere slecht werk mogen leveren?

Wanneer de meisjes over hebben, dan houdt VOORUIT er niets van; 60 p. h. wordt in geld aan de meisjes uitbetaald, 15 p. h. voor de weerstandskas der naaisters en de propaganda onder hare gezellinnen van andere werkhuizen en 25 p. h. voor reizen.

Deze regeling is te samen met de meisjes afgedaan geworden.

Wanneer het bestuur ziet, dat een groep meisjes regelmatig over heeft, wordt het loon verhoogd in evenredigheid van den overschot.

(1) Door de openbare verontwaardiging er toe gedwongen heeft de schrijver zich eindelijk doen kennen. Hij noemt zich Pol De Witte.

Wanneer meisjes te kort komen, wordt haar geen halven cent afgetrokken. Niets, niets. « *Recht voor Allen* » heeft gelogen. En dit tekort draagt veel, want in de laatste twee jaren kwamen sommige meisjes te samen 1968 fr. 19 centiemen te kort.

Meer nog. Alle jaren op 1<sup>en</sup> Mei wordt een algemeene opslag gegeven. Bij het laatste Meifeest bleek het, dat twee meisjes in den loop van het verleden jaar te kort gekomen, d'eene 100 frank, d'andere 60 fr. in 't jaar.

Vere van afgetrokken te worden werden die twee meisjes opgeslagen, om geen bastaards te maken in het werkhuis, waar een algemeene opslag was toegestaan geworden.

Van onze Eerste-Mei-stoeten sprekend, noemt de revolutionnaire briefwisselaar het een karnavaloptocht.

Deze prachtige manifestatie, waarin de werkende klasse hare macht, haren kunstsmak, hare liefde tot het schoone en voor het internationalisme toont, wordt karnavaloptocht genoemd!

Daaraan ziet men wat eerbied die felle schreeuwers voor de werkende klasse en haar streven hebben.

O moedige, verstandige, eerlijke daad, en wat geniale taktiek!!!

Lezers, oordeelt.

*Recht voor Allen* schrijft: « Onlangs zegde onze vriend Anseele in de Kamer: « 300 werklieden van VOORUIT hebben het 8-urenwerk. » Dat is niet geheel juist. Enkel de bakkers werken 8 à 9 uren. »

Eh wel, *Recht voor Allen* is er niet. Bakkers, naaisters en stiksters hebben het achtuurenwerk en de anderen hopen wij weldra te zien volgen. Gent en Brugge zijn op geen dag gemaakt.

« De werklieden van VOORUIT begrijpen niet eens, » zegt *Recht voor Allen*, « dat als VOORUIT een uur per dag minder laat werken, 't zelfde loon niet kan betaald worden. »

Wij antwoorden op deze nieuwe kwaad-aardigheid, dat zij het verkeerde begrijpen, aangezien dat, wanneer de werkuren der naaisters van 9 op 8 uren per dag zijn gekomen, oogenblikkelijk haar loon zoo werd verhoogd, dat zij in acht uren zooveel wonen als in negen uren; hetzelfde gebeurde met de stiksters die, bij elke vaststelling van tarief, wel weten dat wij steeds een vol loon voor een 8-urigen werkdag wilden doen betalen en VOORUIT dit waarlijk betaalt.

*Recht voor Allen* verhaalt weeral leugens over kleine meisjes, die treusen maken.

De briefwisselaar weet niet wat hij zegt, want terwijl die meisjes maar 8 uren daags werken, vertelt hij d'eene maal dat zij 10 uren werken en d'andere maal maar 9 uren.

Volgens *Recht voor Allen* is VOORUIT weer een uitbuiters. Dat de lezers oordeelen:

De treusen van de knopgaten der schoenen worden gemaakt door 2 meisjes van 16 jaar. De eene is van school naar VOORUIT komen werken, sinds 2 jaar, en werkt nu tegen 18 à 19 centiemen per uur; de andere is eenige maanden ouder, had eerst drie maanden elders geweest en wint nu ook 19 centiemen per uur.

En om dit te verdienen verrichten zij op haar gemak een eenvoudig naaiwerk dat elk meisje in een half uur kan leeren.

Wij hebben verscheidene malen in ons schrijven van het Bestuur van VOORUIT gesproken. Dit bestaat uit omtrent 50 leden, allen werklieden, voor de meerderheid fabriekwerkers, die lang en nijdig moeten werken voor 19 à 25 centiemen per uur, en toch met liefde de loonen van 40, 45 en 50 centiemen per uur aan de werklieden van VOORUIT stemmen. 't Is die echte socialistische handelwijze te midden van eigen nood, die door de fameuze revolutionairen gelasterd wordt.

(Getekend) E. ANSEELE.

## Anseele's loon

Onder dien titel lezen wij in het *Vaderland*:

« M. Anseele schrijft dat hij, als beheerder van *Vooruit*, maar twee honderd tachtig franken in het jaar wint.

» Wij moeten doen opmerken dat hij daarbij eene plaats bekleedt van volksvertegenwoordiger aan 4000 fr. 's jaars, welke hij te danken heeft aan 't socialisme.

» 't Is nog al een groot verschil met de kolenlossers van *Vooruit*, die maar 4 fr. winnen, voor 10 uren zwoegens per dag.

» Anseele's bekentenis, dat hij maar 280 fr. 's jaars wint als beheerder van *Vooruit* baart nog al eenige verwondering.

» Hij heeft immers verleden winter in de Kamer zelf verklaard dat hij in *Vooruit* veertig fr. in de week trok, dus achttien honderd frank 's jaars, hetgeen met zijne parlementaire vergoeding de jaarlijksche bagatel van vijf duizend acht honderd frank uitmaakt.

» Meer dan iemand anders in de winkels van *Vooruit* mag Anseele zeggen dat zijn broodje gebakken is. »

Geheel die rekening is valsch van 't begin tot het einde.

Anseele ontvangt 4000 fr. als volksvertegenwoordiger en hij wint 40 fr. per week als beheerder van *Vooruit*, hetgeen 2080 fr. uitmaakt en niet 1800 fr. zooals de slimme cijferaar van het *Vaderland* berekent. Dit is te samen niet 5800 maar 6080 fr.

Maar Anseele geeft van zijne parlementaire vergoeding 1000 fr. aan de luiksche federatie; er blijven hem dus over 3000 fr. als Kamerlid.

Van zijn loon van 2080 fr. in *Vooruit* laat hij er 1800 vallen en er blijven hem 280 fr. over voor de vacantiemaanden die hij daar van des morgens tot 's avonds passeert, ongerekend dat hij tijdens den zittijd der Kamer des avonds van de statie naar *Vooruit* vliegt, 's morgens van zijn huis weer naar *Vooruit* tot aan het uur van vertrek.

Anseele wint aldus voor zijn nijdig, lastig en aanhoudend werken, geheele dagen en halve nachten 3000 plus 280 fr., te samen 3280 fr. »

Dat is andere peper, hé vuile lasteraar!

Noem ons een liberaal of klerikaal Kamerlid die hetzelfde doet of ooit gedaan heeft.

Noem ons een bestuurder van eene inrichting die een zakencijfer van twee miljoen heeft en werkt voor 40 f. in de week en nu voor zijn 280 f. in 't jaar geen 6 fr. ontvangt voor elke week die hij werkt?

Hoed af daarvoor, penneknechten.  
In *Vooruit* nadert men overigens zooveel mogelijk het democratisch regiem. Een snijder in *Vooruit* wint 13 meer dan den bestuurder, de apothekers idem.

Terwijl het loon der direkte handwerkers hooger is dan overal elders, is dat der geestesarbeiders gewoonlijk lager. Waar vindt gij redacteurs aan 32 fr. in de week, kassiers, boekhouders, commies aan 24 tot 32 fr. ter week?

Ansele heeft daarbij nooit zijn loon zelf bepaald. De verhooging die hij in den loop van tien jaren bekomen heeft werd hem vrijwillig door het bestuur geschonken, naarmate de inrichtingen zich uitbreidden en het werk en de verantwoordelijkheid zwaarder werden.

Indien wij tegenover eerlijke tegenstrevers stonden, dan zouden zij hunnen eerbied betuigen voor zooveel aerdigheid en opofferingsgeest, nu missen zij daartoe den zedelijken moed, die maar gegeven is aan groote en schoone karakters.

## Landbouwbelangen

Binnen eenige dagen zullen de landbouwers en de veehouders, van wege hun gemeentebestuur, een klein bulletin ontvangen, hetwelk zij moeten invullen en onderteekenen.

Daarop wordt hun eenvoudig de opgave gevraagd van 't getal stieren, koeien, ossen, veeren, jonge stieren, ossen en kalvers welke ieder van hen, vóór 25 Augusti bezit of houdt.

Dat is bevolen bij koninklijk besluit van 15 Juli laatstleden, door hetwelk ook een stelsel wordt ingevoerd dat alle landbouwer en alle veehouder op de stipste wijze zal moeten nakomen.

Belanghebbenden lezen dus het volgende, waardoor zij de gansche toedracht der zaak zullen verstaan.

Reglement op 't merken van het rundvee.

Alles wat tot hiertoe gedaan is om het binnensmokkelen van vee en wel namelijk van besmet vee te beletten, schijnt onvoldoende te zijn.

Door het ministerie van landbouw wordt, gelijk men weet, eene bepaalde schadeloosstelling betaald wegens ziektegevallen onder het rundvee. Daartoe nu kan het ministerie wel niet anders verplicht zijn dan voor zulke dieren die in ons land zijn geboren en gekweekt. Bij overgangsmaatregel wordt die schadeloosstelling, in het speciaal geval van pokziekte, toegekend voor de dieren welke sedert ten minste zes maanden in België verblijven.

Ten einde in de bezwaren van dezen toestand te voorzien, moest men een middel vinden om te allen tijde het *zelfwezen* van de runddieren, op den Belgischen bodem zijnde, vast te stellen. Daarop heeft de minister besloten: *al het vee te doen merken*.

Het is dien gevolgd dat het koninklijk besluit van 15 Juli 1896 beveelt: "Alle eigenaar of houder van runddieren is verplicht vóór 25 Augusti 1896 aan zijnen burgemeester, in het geschrift, de soort rondieren op te geven, welke hij, ten welken titel hetzij, bezit of houdt."

Later wordt daarvan inventaris opgemaakt.

Daarenboven is er bevolen, dat alle houder van vee al de dieren, die hij koopt, verkoopt of verruilt, in een bijzonder boekje moet opschrijven.

Ook van alle verandering moet men aangifte aan den burgemeester doen.

Die schikkingen zullen toepasselijk zijn op alle runddieren van ten minste 3 maanden oud.

Het nakomen van dat reglement zal bewezen worden met aan ieder stuk vee ringen in de ooren te steken.

Langs de eene zijde van deze ringen, uit geel koper, zal de naam staan van het douaankantoor langs waar het dier is ingevoerd; op de andere zijde zal het merk, uit rood koper, vierkantig en rondhoekig, den dag der inkomst van het dier aanwijzen.

Voor de dieren, op welke de behandeling van de tuberculine niet teruggevoerd heeft, zal het merk een ordernummer van de tuberculinatie dragen.

Bij de dieren, welke vóór 25 Augusti in België verbleven of welke na dien dag in België werden geboren, zullen de beide zijden van het merk uit geel koper bestaan.

Bij de inlandsche rundbeesten wordt de ring door het rechteroor gesteken en bij de vreemde rundbeesten door het linkeroor.

Om bedrog te voorkomen, mag het merk niet uitgesleten en ook niet afgedaan worden tenzij door den veearts alleen. Deze is verplicht in zulk geval het merk naar den minister van landbouw te zenden.

Om de dieren te merken zullen bijzondere agenten benoemd worden.

Het houden, verkoopen, ruilen en rondleiden van alle runddier, niet met de voorschriften van het voormeld besluit in regel zijnde, is verboden, en alle overtredingen zijn strafbaar.

Bij middel van dat merkstelsel, op zekere tijden te vernieuwen, rekent de minister nauwkeurig de waarde en den staat van den Belgischen vee-stapel te kennen.

Het verdwijnen der klaver uit weilanden.

Over 't algemeen raakt men de onkruiden, die niet door de dieren worden geëten, niet anders kwijt dan door te wieden. Alle planten toch bestaan uit dezelfde grondstoffen en wanneer er volledige bemesting gegeven wordt, zooals onder ander met stalmest gebeurt, trekken alle planten daarvan evenveel.

Dat de klaver in vele weilanden zoo spoedig verdwijnt, ligt veelal aan de soort, die men er gezaaid heeft. Zoo blijft bij voorbeeld de gewone roode klaver niet langer dan 2 of hoogstens 3 jaren; dat ligt in de soort; die soort houdt het niet langer vol. Wie blijvende roode klaver wil hebben, moet zaad van blijvende roode klaver zaaien en geen gewoon rood klaverzaad.

In de laatste jaren is zulk klaverzaad wel te koop bij enkele handelaars, maar velen zijn daarmede nog niet op de hoogte en meenen, dat alle roode klaver op dit punt gelijk is.

De klaver, die voortdurend blijft, heet *« trifolium pratense perenne »*, in het Nederlandsch *« overblijvende roode klaver »*.

Witte klaver blijft langer dan roode, en de zoogenaamde inlandsche witte blijft wel het langst. Ook hoppeklaver is blijvend, evenals rolklaver.

Maar, al heeft men nu bij den aanleg van eene weide ook niets anders dan de overblijvende soorten gezaaid, dan legt men 't er meesttijds nog naar aan, dat deze klaversoorten door het gras worden verdrukt en verdrongen.

Wie de aanwezige klaver wil behouden, moet zoodanig bemesten, dat de klaver het gras verdringt.

Klaver zorgt, evenals alle andere vlinderbloemige gewassen, zelve voor hare stikstof. Men doet dit, door per hectare aan te wenden: 400 kilos patent kali, 600 kilos superphosphaat of Thomasslakkenmeel en 10 hectoliters kalk.

Dan wordt de klaver, zoo daarvan stam genoeg aanwezig is, zeer zeker de baas, en als men blijvende soorten daarvan gezaaid heeft, zal men voortdurend klaver hebben.

Bemest men echter, volgens gewoonte, met stalmest, dan wordt, omdat de voor het gras noodige stikstof daarin ook voorkomt, zeer zeker het gras de baas, zelfs over de overblijvende klaversoorten.

Jammer dat dit nog niet meer bekend is, want men gebruikt bij de straks genoemde kunstmest-bemesting nog niet een derde van 't geld, dat eene stalmest-bemesting kost.

En toch heeft men daarmede wat men begeert, 't zij een blijvend en rijkelijk klavergewas.

Van alle wetenschap, die er in de laatste jaren op landbouwkundig gebied gevonden en verkondigd is, is deze wel de voor den landbouwer meest voordeelige.

En toch — ach! wat gaat de wereld langzaam vooruit — meer dan 90 p. c. der landbouwers, weet hiervan nog niets.

Welke haver is de beste?

Dikwijls wordt gevraagd: "Moet men de haver in haar geheel of gekneusd aan de paarden geven om er het meeste voordeel van te trekken?" De groote omnibus-maatschappij te Londen, heeft getracht door eene proef het antwoord op deze vraag te geven.

Zij deed de helft harer paarden (zij heeft er 6000) met gekneusde haver en stroo- en hooihaksel, de andere helft met ongekneusde haverkorrels en hooi voeren. Ieder paard der eerstbedoelde helft ontving per dag 16 eng. ponden gekneusde haver, 7 1/2 pond hooi- en 2 1/2 pond stroohaksel; terwijl ieder paard der andere helft onderhouden werd met 19 pond ongekneusde haver en 13 pond ongesneden hooi. Ieder paard der eerste helft kreeg dus per dag 3 pond haver en 5 1/2 pond hooi minder dan een paard der andere helft, waarvoor 2 1/2 pond stroo gegeven werd.

Stellen wij hooi en stroo in waarde gelijk, dan werd op elk paard der eerste helft per dag 3 pond haver en 3 pond hooi gespaard. De paarden der eerste helft deden, nadat de proef eenigen tijd genomen was, in geen enkel opzicht voor de andere onder, ja, waar eenig verschil in voedings-toestand en volhardingsvermogen te bespeuren viel, was dit steeds in het voordeel der paarden, die met gekneusde haver werden gevoederd.

## De Wissenteelt

Ieder boer bezit op zijne hofstede meer dan eens een stukje grond, dat eigenlijk tot den kweek der veldvruchten ongeschikt is.

Voor bouwland is het soms te nat of te vochtig, voor weide wat te zuur en bijgevolg blijft het meer dan eens liggen zonder iets voort te brengen.

Slimme landbouwers zeggen: "Zie daar een brokje gronds, dat al de voordeelen oplevert tot den wissenteelt."

En inderdaad, zoo kan het veel

meer opbrengen dan het beste zaai- of weiland.

Hoe zal men te werk gaan voor het aanleggen van een wissenveld?

In het najaar, van begin tot einde October, ploegt of spit men den grond redelijk diep om. Indien de bebouwde laag aarde dik genoeg is, wordt het geëgd of gerold. Daarna worden de stokken met de hand in den grond gestoken, zoodanig dat er slechts twee oogen boven den grond blijven.

De wissens lukken in alle gronden. In de goede gronden geven zij grootere opbrengst. In de zure, lage landen, waarop aanhouden water staat, is de opbrengst geringer, omdat er veel stammen door verrotten.

Bij middel van kleine grachten, zal men het water gedurende de lente en zomer trachten van de wissenvelden af te leiden.

De beste vette is grachtaarde, afval van kaf, geteerd stroomest en chemische meststoffen.

Men moet de wijmerijen zuiver houden, omdat het onkruid den wasdom der wissens belet.

De wissenteelt is zeer winstgevend. Per are kan men volgens soort en hoedanigheid van 3500 tot 4000 wissens bekomen, welke gemiddeld aan 25 centiemen het honderd gerekend, van 9 tot 10 fr. waard zijn.

Welke veldvrucht brengt nu nog dooreengerekend de helft zooveel op per are of per zes Gentsche roeden?

Men zet van 6 tot 1000 planten per are, met eene tusschenruimte van 30 tot 40 centimeters.

De wissens moeten gesneden worden gedurende den rusttijd, van November tot Februari, doch nooit als het vriest. Men moet ze schoon kort snijden en geene strobels laten staan, want dit is de dood der planten. Om de wissens te kunnen schorsen (pellen) zet men de bundels eenigen tijd in het water tot op het derde hunner hoogte.

Als de planten verdroogen of vervriezen, moet men ze aanstonds door kloeke stekken vervangen.

Hoe lang kan een wissenveld goede oogsten opleveren?

Daar de wortels der wijmen zich sterk ontwikkelen en op verren afstand gaan zoeken, kan men gedurende tien jaar goede oogsten bekomen. Na dien tijd worden de struiken vernieuwd en den grond goed bemest.

Hedendaags zijn de wissens van ras-sen verkoop; zij geven groote opbrengst en de boer kan, in het belang zijner beurs, geen beter gebruik maken van zijne natte, zure gronden, dan ze in wissenvelden of in bosch te herscheppen.

## De 50<sup>e</sup> verjaring

van de stichting der eerste

## KATHOLIEKE SCHOOL

Verleden Zondag vierde de katholieke partij te Gent den 50<sup>en</sup> verjaardag der stichting van de eerste katholieke school.

In alle katholieke bladen zal dit onderwijs hoog worden geroemd en zullen de opofferingen opgehield worden, die de katholieke partij voor het onderwijs deed.

Over die twee zaken willen wij tot heel de bevolking een ernstig woord richten, dat wij verzoeken zonder vooringenomen te lezen.

Elkeen te Gent weet dat in de katholieke scholen het onderwijs zoo goed niet is als in de gemeentescholen en dit zelfs waar is voor heel het land.

Komt dit omdat de katholieke partij geen degelijk onderwijs kan geven? Hoegenaamd niet, want wij gelooven dat de katholieke hoogeschole zoo goed zijn als de staats-universiteiten, maar die partij wil geen goed onderwijs aan 't volk geven.

De  
grote  
men,  
« H  
« Ik  
Gee  
die ik  
Zied  
Dez  
deelig  
zij slec  
Wil  
Spa  
de reg  
in han  
diep,  
Duitsc  
de kat  
stuur  
't hoof  
Zeg  
Vlaam  
tevrede  
ven, e  
en ont  
de lan  
zezen  
De o  
Wil  
vere l  
millio  
Als  
waaro  
van or  
De  
schole  
den na  
gen, e  
werke  
dwecc  
Met  
leugen  
liefde  
Men  
meest  
De  
Volkso  
Middel  
Hooger  
Leger  
Gendar  
In  
voor  
hebbe  
de lib  
gaven  
burger  
millio  
Min  
wijs,  
gewer  
gerege  
Dit  
duiz  
in ons  
Ziel  
tiekb  
Er v  
Kin  
Er  
betale  
meent  
949.3  
Zod  
3 tot  
schole  
zend  
En  
millio  
45 jar  
over h  
het or  
het v  
half m  
te late  
Sch  
Kor  
school  
In  
de so  
gend.  
geslag  
die fe  
honde  
In  
geme  
sloten  
wijze

ste zaai-  
voor het  
d?  
tot einde  
en grond  
ebouwde  
vordt het  
orden de  
en grond  
chts twee  
en.  
gronden.  
zij groo-  
lage lan-  
omdat er  
hten, zal  
lente en  
envelden  
de, afval  
en chimi-  
n zuiver  
den was-  
tgevend.  
soort en  
1000 wis-  
deld aan  
erekend,  
nu nog  
oveel op  
oeden?  
nten per  
e van 30  
den wor-  
van No-  
noot als  
oon kort  
en staan  
ten. Om  
n (pellen)  
ijd in het  
r hoogte.  
n of ver-  
nds door  
eld goede  
men zich  
erren af-  
en gedu-  
en beko-  
struiken  
bemest.  
van ras-  
oote op-  
et belang  
ruik ma-  
gronden,  
bosch te

ng

HOOL

katholieke  
der stich-  
ol.  
onderwijs  
de opoffe-  
de katho-  
ed.

tot heel de  
en, dat wij  
d te lezen.  
katholieke  
iet is als in  
aar is voor

partij geen  
benaamd  
katholieke  
de staats-  
geen goed

De priesterpartij, die t'akkoord is met de groote rijken om de werkmenschen te pluimen, zegt tegen de rijken :  
« Houdt gij de werkmenschen arm, »  
« Ik zal ze dom houden. »  
Geeft mij macht in 't land voor den dienst die ik u bewijs en alles zal rustig blijven. Ziedaar de waarheid.  
Deze slechte manier van doen is zeer voordeelig aan priesters en rijke menschen, maar zij sleept het land naar den ondergang.

Wil gij een bewijs?  
Spanje, Portugal en andere landen, waar de regeering en het onderwijs jaren en jaren in handen der katholieken waren, vervallen diep, terwijl de noorderlanden van Europa : Duitschland, Engeland, Denemarken, waar de katholieken hoegenaamd niets in het bestuur van het onderwijs te zien hebben, faan 't hoofd der nijverheid s'aan.

Zeggen de katholieken niet dat onze Vlaamsche boeren met hunne hongerlooien tevreden zijn omdat zij zoo fanatiek gelooven, en worden de landen met kleine loonen en onwetende werklieden niet geklopt door de landen met hooge loonen en goed onderwezen werkvolk?

**De opofferingen der katholieken**  
Wilt gij de katholieken gelooven, uit zuivere liefde voor het volk geven zij jaarlijks miljoenen uit voor zijn onderwijs.

Als hij zooveel liefde voor 't volk hebben, waarom worden dan in de katholieke deelen van ons land de kleinste loonen betaald?

De katholieken geven veel uit voor vrije scholen, omdat zij daar de werklieden kneeden naar hunne hand en naar hunne belangen, en met hunne scholen dienen zij de werkende klasse niet, maar zij maken er gedweeë loonslaven van.

#### Hunne liefde voor 's volks onderwijs

Met cijfers gaan wij bewijzen dat het al leugen is wat de katholieken van hunne liefde voor het volksonderwijs zeggen.

Men weet dat in 1884 de katholieken meester van de regeering werden.

De regeering gaf uit voor ONDERWIJS

|                            | 1880       | 1892       |
|----------------------------|------------|------------|
| Volksonderwijs . . .       | 13,221,446 | 10,512,855 |
| Middelbaar onderwijs . . . | 2,136,486  | 3,816,282  |
| Hooger onderwijs . . .     | 1,372,676  | 1,913,614  |

#### LEGER

|                     | 1880       | 1892       |
|---------------------|------------|------------|
| Leger . . . . .     | 47,447,606 | 51,408,240 |
| Gendarmen . . . . . | 3,423,742  | 4,244,701  |

In 1892 hebben de fameuze katholieken voor het volksonderwijs, dat zij zoo lief hebben, bijna 3 miljoen min uitgegeven als de liberalen in 1880, terwijl zij meer uitgaven aan het onderwijs van de zoons der burgers en millionairs, en verscheidene miljoenen meer voor leger en gendarmerie.

Min scholen, meer kazernen; min onderwijs, meer gendarmen; min boeken, meer geweren, ziedaar hoe de katholieken hebben geregeerd.

#### Groot getal ongeleerden

Dit getal is overgroot. Meer dan 400 duizend kinderen gaan op dit oogenblik in ons land nooit ter school.

Ziehier de cijfers genomen uit het statistiekboek van het Gouvernement (jaar 1894). Er waren in 1893 in België :

|                              |           |
|------------------------------|-----------|
| Kinderen van 3 tot 13 jaar : | 1,163,707 |
| » » 4 » 14 » :               | 1,305,477 |
| » » 3 tot 14 » :             | 1,432,251 |

Er gingen in dit jaar op bewaar-, dag- en betalende scholen, zoo van de stad, de gemeenten als van de katholieken, te samen 949,350 kinderen.

Zoodat er, als men de kinderen neemt van 3 tot 14 jaar, die naar bewaar- en lagere scholen kunnen gaan, meer dan 400 duizend kinderen zonder onderwijs zijn.

En deze rijke partij, die miljoenen en miljoenen bezit, die sinds 1830 minstens 45 jaren meester was van de regeering, durft over haar onderwijs en over hare liefde tot het onderwijs pochen, na de misdaad tegen het volk te hebben gepleegd, van bijna een half miljoen volkskinderen zonder onderwijs te laten.

Schande! Eeuwige schande over haar!

Komt overigens hare onmeedoogende schoolstrijd dit alles niet bevestigen?

In 1878 werden de liberalen gekozen en de schoolstrijd begon, nijdig, onmeedogend. De onderwijzers werden in den ban geslagen, tot zelfs de koning beleedigd door die felle patriotten en scholen gesloten bij honderden.

In 1895 waren er 228 bewaarscholen, 877 gemeentescholen en 1079 adultenscholen gesloten met 44,987 leerlingen; 1047 onderwijzers werden afgesteld en kregen een

wach'geld; 1500 anderen werden op straat gezet zonder wachtgeld.

Het loon van 3316 andere onderwijzers en onderwijzeressen, die in bediening bleven, werd vermindert van 959 duizend 220 frank, of gemiddeld van 289 fr. per hoofd.

Terwijl de onderwijzers en onderwijzeressen uit de school gejaagd werden, stelden de priesters in hunne plaats broekens, nonnekens, niet gediplomeerde van alle slach als leeraars der kinderen aan. In November 1885 waren er alzo 1537 scholen ontstaan. Men stelde de schoolzalen, waaruit de onderwijzers en onderwijzeressen verjaagd waren, te hunner beschikking, schonk hun meubels en schoolgerief en eene toelage van 2 miljoen 125 duizend frank.

Dat alles deden de klerikalen in België om hunnen haat tegen een goed onderwijs bot te vieren. En nochtans België heeft behoefte aan goede scholen, want eene officieele statistiek luidt als volgt :

In 1892 waren er in België nog 148 lotelingen op 1000 die noch lezen noch schrijven konden.

Dus in België 148, in Frankrijk 87, in Holland 65, in Zwitserland 48, in Denemarken 5, in Duitschland 3 en in Zweden 1 op 1000.

In 1890 waren er in België, na aftrek van de kinderen van 8 jaar, 75 op 100 menschen die lezen en schrijven konden.

In West-Vlaanderen valt dit getal op 55 ten honderd en in Oost-Vlaanderen op 54 ten 100. En 't zijn juist deze twee provinciën waar men het meest scholen afgeschafte en het onderwijs gansch verwoest heeft.

#### Werklieden!

De katholieken regeeren; de schoolstrijd is geëindigd omdat zij uit de staatskas jaarlijks miljoenen trekken tot het betalen van hun verstompnd onderwijs.

Het liberalisme heeft met den ouden vijand den vrede geteekend op het stadhuis te Gent en elders, in verscheidene provincieraden en in vele kiezingen.

De bloedvijanden zijn verzoend en keeren zich tegen de werkende klasse van stad en buiten.

De beide burgerpartijen bewijzen daar door dat zij het volk belogen en bedrogen hebben.

Door hunne slechte handelingen tegenover de werkende klasse, toonen de katholieken dat zij niets van hunnen godsdienst gelooven, gelijk de liberalen bewijzen dat hun geschreeuw van : « weg met de papen » altijd leugen was door hunne verbroedering met hen.

En dit alles omdat de werkende klasse van stad en veld, in afzonderlijke partij ingericht, zelve voor hare eigene verlossing strijdt.

#### Christelijke werklieden!

De rijke katholieken willen u, onder wendens van godsdienst, van uwe medewerklieden afscheuren en middelerwijl zijn zij met de franc maçons vereenigd in banken, fabrieken en mijnen, waar zij u en ons het vel afdoen.

Sluit u aan bij de socialisten.

#### Liberales werklieden!

De rijke liberalen willen u, onder wendens van vrijheid, van uwe medewerklieden afscheuren en middelerwijl zijn zij met de rijke papen vereenigd in banken, fabrieken en mijnen, waar zij u en ons het vel afdoen.

Sluit u aan bij de socialisten.

#### Onverschillige werklieden!

De vijanden des volks rusten nooit om u onder bedwang te houden. Op, ten strijd! Op! Sluit u aan bij de socialisten.

#### Werklieden! Burgers!

Gij, die het met den vooruitgang goed meent, sluit U aan bij de socialisten, die alleen den grooten, schoonen strijd voeren voor de hoogste verstandelijke ontwikkeling en den meest mogelijken welstand voor alle werkers, de rijkste bron van maatschappelijke vrede en hogere beschaving!

#### Samenstelling der Provincieraden.

Wij laten hieronder de samenstellingen volgen der verschillende provincieraden :

Onze partij heeft te Luik 1 en te Henegauwen 3 zetels verloren. Integendeel hebben wij er 3 gewonnen in Brabant.

In deze kiezing is alweer duidelijk gebleken hoe het meervoudig stem-

recht de werklieden komt overheerschen en het hem komt bemoeilijken om in die raden vertegenwoordigers te hebben.

Daarbij trekt de reaktie zich meer en meer samen tegen de georganiseerde werklieden. Hoe meer dit zich veropenbaart, hoe ernstiger de werklieden zich moeten vereenigen, hoe verstandelijker hunne werkingen moeten zijn.

Vóór de kiezing was de toestand als volgt :

| Provinciën      | Kathol. | Liberal. | Social |
|-----------------|---------|----------|--------|
| Brabant         | 48      | 41       | 2      |
| Antwerpen       | 48      | 25       | 0      |
| West-Vlaanderen | 73      | 3        | 0      |
| Oost-Vlaanderen | 78      | 15       | 0      |
| Henegauwen      | 26      | 41       | 22     |
| Luik            | 16      | 30       | 37     |
| Limburg         | 44      | 0        | 0      |
| Luxemburg       | 30      | 14       | 0      |
| Namen           | 49      | 13       | 0      |
|                 | 412     | 182      | 61     |

7andaag is hij als volgt :

|                 |     |     |    |
|-----------------|-----|-----|----|
| Brabant         | 44  | 42  | 5  |
| Antwerpen       | 49  | 24  | 0  |
| West-Vlaanderen | 73  | 3   | 0  |
| Oost-Vlaanderen | 78  | 15  | 0  |
| Henegauwen      | 26  | 44  | 19 |
| Luik            | 20  | 27  | 36 |
| Limburg         | 44  | 0   | 0  |
| Luxemburg       | 33  | 11  | 0  |
| Namen           | 54  | 8   | 0  |
|                 | 421 | 174 | 60 |

#### De beschaving (?) in den Congo

De *Daily Chronicle* en de *Daily News*, twee gewichte engelsche bladen, doen schrikelijke onthullingen omtrent de wijze waarop onze belgische beschavers in den Congo huis houden. De onthuller is een gewezen bediende van den Congostaat, M. Parminter. Wij geven hem het woord.

« Alhoewel ik persoonlijk geen oog getuige was van al de wredeheden die men den Congostaat verwijt, toch moet ik, trots de logenstraffingen uit den Congo en uit Brussel, erkennen dat de beschuldigingen in hun geheel maar al te waar zijn. Sedert 1884 verslecht de toestand der inboorlingen voortdurend. De reden daarvan is eenvoudig. Vooreerst hebben een groot aantal officieren geene de minste ondervinding en in de algemeene kwartieren is men in de onmogelijkheid hunne daden na te gaan en te beteugelen.

« Het grootste aantal officieren komen uit eene belgische stad; zij bevinden zich in eens in een zonderling, gevaarlijk, ongezond en bederfelijk midden, bekleed met eene onbepaalde volmacht: is het dan te verwonderen dat zij 'thoofd verliezen en alle middelen gebruiken om eene spoedige bevordering te bekomen en aan fortuin te geraken, ten einde zoo rap mogelijk naar Europa terug te keeren.

« Nemen wij nu bijvoorbeeld de martelingen die men de inboorlingen doet onderstaan, door het afsnijden der ooren en der handen.

« Zekeren dag dineerde ik met den luitenant Blocteur, toen — het was reeds laat — de inlandsche soldaten terug keerden die 's morgens met eene zending gelast waren door den luitenant. Welnu, de serjeant die de troepen aanvoerde droeg triomfakelijk verscheidene ooren, aaneengeregen, en hij bracht een zestal gevangene mede.

« Geen enkele blanke officier had deze soldaten vergezeld en de zwarten waren geheel fier over hunne heldendaden. Soms gebeuren deze feiten wel in de aanwezigheid der belgische officieren, maar meestal in hunne af-

wezigheid. Zij dineeren of dejeuneeren aan boord hunner booten, terwijl de soldaten tot hunne groote vreugde in den omtrek plunderen, verwoesten en vermoorden.

« Een belgische agent der statie van Tringhi vertelde mij dat de luitenant De Keyser aan het dejeuneeren was terwijl zijne mannen zich links en rechts verspreidden. Een oude negerchef kwam den belgischen agent vinden en toonde hem het verminkte lijk zijner dochter. De voeten waren met bijlslagen afgehonwen omdat de soldaten de koperen banden wilden bemachtigen die zij aan de beenen droeg en die slechts eenige centen waard waren.

« Ik zelf heb later het lijk van het jong meisje gezien en ook deze ijselijke verminking.

« Een sergeant die naar Coquilhatville terugkeerde, zegde mij dat hij van een dorp kwam waar de bewoners weigerden hunne caoutchoubelasting te betalen. Hij had ze daarom gestraft en ten bewijze daarvan toonde hij mij eene halve dozijn negerhanden die hij in eene valies droeg.

« Een der schrikkelijkste voorbeelden van wredeheden die ik ken, gebeurde in het distrikt Ouelli. Een belgische luitenant was met een vijftigtal soldaten gelast een hoofdman der negers aan te houden, die zich, ik weet niet aan welke misdaad tegenover de regeering had plichtig gemaakt.

« Het dorp scheen ledig te zijn. Ten slotte vond men toch twee vrouwen, eene moeder met hare dochter. De officier ondervroeg haar en zij antwoordden dat zij niet wisten of niet wilden zeggen, waar hun hoofdman verborgen was.

« De officier beval haar te binden, men wierp ze te gronde en zij ontvingen vijftig slagen van de *chicotte*. Opnieuw ondervraagd, weigerden zij te antwoorden en dan ging de marteling voort. Elke vrouw ontving meer dan 200 slagen van de lederen pees.

« Ten slotte bevoel de belgische officier dat men ze de borsten zou afsnijden om ze dan ter plaats te laten sterven.

« Ik ben gelukkig hier te verklaren dat twee belgische officieren, later de gastvrijheid weigerden aan dien luitenant, zeggende dat zij geene plaats hadden voor moordenaars. Deze twee officieren waren de heeren Morison en Longtain.

Mr. Parminter besluit met te zeggen dat de officieren 25 en zelfs 56 per honderd ontvangen als commissiegeld op den ivoor en den caoutchouc die zij bemachtigen. De Congestaat verkoopt ook geweren en poer aan de inboorlingen, in verwisseling van ivoor en caoutchouc.

Geen twijfel zegt M. Parminter of Stokes is vermoord geworden omdat hij een geduchte concurrent was van den Congostaat in den ivoorhandel.

De belgische burgerpers heeft natuurlijk getracht den Congostaat wit te wasschen en met dit doel heeft men den majoor Liebbechts, staatssecretaris van den Congo, ondervraagd.

De verklaring van M. Liebbechts zijn zelfs geen slecht pleidooi; zij zijn eene beschuldiging te meer tegen den Congostaat.

Ziehier inderdaad deze verklaringen :

« M. Parminter is een gewezen bediende van den Congostaat, wiens dienst hij een tiental jaren geleden

verliet om in dezen te treden der Naamloze belgische maatschappij.

» Eenige tijd geleden verzocht M. Parminter aan den Congostaat een getuigschrift, waarin verklaard werd dat hij trouw zijn ambt had vervuld en dat er nooit een geschil had bestaan tusschen hem en ons bestuur.

» Wanneer M. Parminter onlangs den Congo verliet, had hij te Leopoldville het volgende avontuur. Zijn gevolg bestaande uit een groot getal vrouwen, die zijn bijzonderen harem uitmaakten, moest op last van den districtcommissaris te Leopoldville blijven, omdat zegde hij, die groep vrouwen niet geschikt was om te Boma te blijven na het vertrek van haren beschermer. »

En dit belet niet dat de christelijke bestuurders van den Congostaat een getuigschrift van goed gedrag en trouwe diensten afleverden den 12 augusti 1896.

*L'Indépendance belge* is even onbeheilig om den Congo te verdedigen door de volgende beschuldiging uit te brengen tegen M. Parminter :

» In de Congo zijnde vreesde M. Parminter naar hetschijnt de vleeschlust der krokedilen, terwijl hij zich baadde in de stroom. Om zich daartegen te behoeden, deed hij zich in 't water altijd omringen door een kring van inlandsche kinderen, die dan in zijne plaats door de krokedilen moesten verslonden worden. »

*Le Patriote* vraagt terecht : » Hoe is een dergelijke ellendeling in dienst kunnen blijven der belgische compagnies tot in 1896, en hoe kwam het dat hij eene maand geleden een certificaat van trouw en eerlijkheid heeft verkregen.

Onze lezers kunnen nu oordeelen, hoe er met onze miljoenen beschaafd wordt.

### Eenige woorden over het brood.

Dat men zich niet verwondere hier eene zaak te zien oproepen, betreffende eene zoo nuttige en overal verspreide spijs. Genomen door rijk en arm, wordt het brood hedendaagsch niet alleen aanzien als een goedkoop en gemakkelijk verkrijgbaar eten, maar ook, en voornamelijk als een gezond voedsaam onderhoud.

Deze laatste woorden verdienen vooral eenige bijzondere opmerkingen. Iedereen weet hoe vele soorten van brood men over het algemeen aantreft. Het witbrood hoe smakelijk het ook zij, wanneer de bakker het pas uit den oven brengt, geeft nogtans aanleg tot meervoudige opmerkingen. Vooreerst brengt dit brood in de maag eene slechte spijsverteering voort, vooral wanneer niet al de regelen bij het bewerken van het deeg, stiptelijk nagevolgd zijn.

Benevens deze hindernis heeft het wit brood nog een groot gebrek : het is weinig voedsaam. Voedsamer en meer aan te raden is het tarwebrood en het roggebrood.

Indien men met acht een graankorrel naziet, zoo treft men verscheidene deelen aan : het buitenste overtreksel of test, het huidvlies of schorsig huidvel, het zaadvlies en eindelijk de kiem.

De kiem bevat : de wortelkiem, de knop en de zaadlob. Onze heden-daagsche molens laten, na het malen der granen, niets meer over voor het gebruik, dan de eigentlijke pit of amandel : het is te zeggen, de stijfsel-

achtige stof of de kleefstof, zeer rekbaar schijnende, welke de stralen der zon nog niet heeft laten doordringen.

Het is goed te herhalen, want ieder moet zulks weten, dat deze pit of amandel het minst voedsaam deel eens graankorrels is. Al de stikstofachtige hoofdbestanddeelen welke geene stijfselachtigstof bevatten, de vette oliën, de voornaamste zouten zijn in den amandel niet begrepen en zijn bijgevolg voor ons verloren. De voornaamste voedstof des graankorrels is een natuurlijke kiem welke door het malen weggeworpen wordt.

Tot de vergiftige bijmengsels in het brood rangschikt men somtijds het gevolg van het gebruik van oud geschilderd timmerhout en van oude spoorwegliggers als brandhout in den oven. In de olieoverwen komen allerlei metaalverbindingen voor, als die van lood, zink, koper, arsenik en kwikzilver. De beide laatste zijn vluchtig en in een maar eenigszins trekkenden oven laten zij geen sporen na. Maar de drie eerste zijn niet of veel minder vluchtig en vooral het lood, dat door het algemeen gebruikelijke loodwit in olieverf te vinden is, blijft in de asch terug.

Hoe licht kan nu, na het uitvagen van den oven, genoeg lood daarvan achterblijven, om bij het aanhoudend gebruik van daarin gebakken brood eene loodvergiftiging teweeg te brengen. Spoorwegliggers kunnen, daar zij dikwijls met allerlei metaalzouten doortrokken worden, om het hout een langeren duur te verzekeren, op dezelfde wijze schadelijk zijn.

Het is min bekend, dat aluin, en kopervitriool somwijlen door oneerlijke bakkers in het deeg worden gebracht ten einde hun brood een zeer witte kleur te geven en het daarbij sponsachtig te maken.

### Links en Rechts

**Honig.** — Te rekenen van 1 juli aanstaande is de verkoop van honig (zeem) niet meer toegelaten zijn, tenzij in vaten den naam dragende van den verkooper of fabrikant.

Door honig kan slechts verstaan worden de gesuikerde zelfstandigheid door de bieën gevormd uit het sap van bloemen of planten. De honig geleverd door bieën, in den zomer gevoed bij middel van suiker of glucose, zal die aanduiding moeten dragen.

Het verkoopen van allen honig welke meer dan 1 ten honderd was, 0,5 t. h. drooge asch of andere vreemde stoffen bevat, of van bedorven honig, zal gestraft worden met de straffen in het burgerlijk wetboek voorzien.

**Een goed lolleken.** — Een Iersche geestelijke preekte over de « spijziging der vijf duizend. » Ongelukkig maakte hij eene fout bij het lezen, en las, « en zij spijzigden vijf menschen met vijf duizend brooden en tien duizend visschen. » Een oude Ier, aandachtig luisterende, maakte terstond de opmerking : « Dat is geen wonder, dat kan ik ook. »

De pastoor hoorde het en koos op den volgende zondag weer denzelfden tekst. Nu las hij goed : « En zij spijzigden vijf duizend menschen met vijf brooden en tien visschen. » Hij wachtte een oogenblik, boog zich over den rand van den preekstoel en vroeg zachtjes : Kan hij dat soms ook, Murphie? « Welzeke, weliswaarde, » was het antwoord. « Hoe zoudt gij dat dan aanleggen? » O, zei Murphie, met al hetgeen dat van den vorigen zondag overgebleven was.

**Vereeniging der gemeenten.** — De *Riforme* beweert dat het gouvernement eene wet bestudeert om de gemeenten toe te laten zich te vereenigen voor de uitvoering van openbare werken of voor openbaren dienst, bij voorbeeld voor den dienst van waterleidingen, brand, ontsmetting, den bouw van slachthuizen, beroepscholen, enz. Dit gedacht is uitmuntend en wat men nu

zou doen voor waterleidingen, brandspuiten, enz., zou men ook op den buiten moeten doen voor den aankoop van vette, landbouw-werktuigen, zaden, enz.

Dat gaat alweer naar het socialisme. (

**Tabaksteelt.** — Het aangeven der tabakplanten, gekweekt dit jaar, heeft aanleiding gegeven tot het opmaken der volgende totalen :

Tabakplanten gekweekt :

a) In den hof :

|                                   |        |
|-----------------------------------|--------|
| Perceelen van min dan 400 planten | 69,230 |
| » » 400 tot 2,000 »               | 4,447  |
| » » 2000 » 20,000 »               | 3,250  |

b) Op het land :

|                             |        |
|-----------------------------|--------|
| Perceelen van min dan 400 » | 18,967 |
| » 400 tot 2000 »            | 1,415  |

Totaal tabakplanten 97,309

**Boter- en margarinahandel.** — Een ministerieele omzendbrief aan de gouverneurs der provinciën zegt het volgende :

Artikel 1 van het koninklijk besluit van 11 Maart 1895, dat den boter- en margarinahandel regelt, « zegt dat al ander voedingsvet dan de boter, en aan deze waar gelijken de benaming van margarine moet dragen. »

Ik oordeel het nuttig, den zin van het woord gelijken juist te bepalen.

De gelijkenis bestaat in het overeenkomen der physische en organoleptische kenteekens, vastheid, kleur, geur, smaak van een welkdanig voedingsvet met de boter, gelijkenis die van aard is de zinnen in dwaling te brengen en toelaat deze twee voortbrengselen met elkander te verwarren.

Als voedingsvet, dat dezelfde uitwendige kenteekens als de boter bezit, dat, in een woord, ervan den bedriegelijken schijn heeft, moet verkocht worden onder de benaming van *margarine*, welke ook de aard en de samenstelling ervan weze, dat het voortkome van dieren of van gewassen, of een welkdanig mengsel zij van boter, olie of vet.

**Ontvolking.** — Als maatregel tegen de ontvolking van Frankrijk, stelt Paul Brousse in *La Petite République* het volgende voor :

« Al de kinderen moeten, voor hun onderhoud en hunne opvoeding, ten laste gesteld worden van het algemeen. Men heeft dezen weg ingeslagen door het inrichten der schoolkantienen, enz. Dat moet algemeen gemaakt worden.

« De begroting zal de kosten dragen der menschenkwekerij, natuurlijk, maar de begroting zal, in de toekomstende meerwaarde van den menschenlijken arbeid, meer terugvinden dan het bedrag harer opofferingen. »

Hierop merkt *De Landwacht* geheel snedig aan.

« Goed zoo, de menschenkwekerij ! Het socialisme stelt den mensch op denzelfden rang als het dier en wil menschen kweeken, zooals men paarden en koeien kweekt. Ziedaar het socialistisch ideaal ! »

Ofwel die prietpraat beteekent dat de papen het middel gevonden hebben om menschen groot te brengen zonder ze te kweeken, ofwel hij beteekent niemendalle.

Gelukkig zien wij overal door de schoolkoloniën, enz. een begin maken met de menschenkwekerij, die meer en meer in de zeden dringt.

Jammer genoeg dat de papen een zoo groot deel der menschenkwekerij of mis kwekerij, beter gezegd, in handen hebben, door hunne pensionaten enz., vooral gevuld met de kinderen der rijken, die aanhangers zijn van 't familieleven... zonder familie.

**Reiskoepons.** — Wij roepen de aandacht onzer lezers op het besluit dat in den *Moniteur* is afgekondigd betreffende de tarieven voor het vervoer van reizigers en reisgoed op de Staatspoorwegen :

Art. 1. Artikel 4 van de bepalingen voor het vervoer van reizigers en reisgoed in Staatsbinnenverkeer, is vervangen door het volgende :

Art. 4. *Heen- en terugkaarten.* — *Geldigheidsduur.* — De geldigheidsduur van het vak voor de terugreis van de heen- en terugkaarten is vastgesteld aldus :

1. Tot middernacht van den dag der afgifte, wanneer de afstand tusschen de plaats van vertrek en die van bestemming 75 kilometers of minder bedraagt ;

2. Tot middernacht van den dag na dien hunner afgifte, wanneer de afstand tusschen de plaats van vertrek en die van bestemming 76 tot en met 130 kilometers groot is ;

3. Tot middernacht van den tweeden dag na dien hunner afgifte, wanneer de afstand

tusschen de plaats van vertrek en die van bestemming 130 kilometers overtreft.

Zon- en erkende feestdagen tellen niet mede bij het bepalen van den geldigheidsduur der heen- en terugkaarten.

Bij uitzondering zijn de plaatsbewijzen voor afstanden van 75 kilometers of minder, afgegeven 's zaterdags of daags voor een erkenden feestdag, geldig tot middernacht van den zon- en feestdag.

De reiziger, voorzien van eene terugkaart, mag plaats nemen in den nachttrein die 's morgens na den vervalldag van den geldigheidsduur ter bestemming aankomt, mits de trein niet na middernacht uit de statie, waar de terugreis begint, afrijdt. Hij mag ook plaats nemen op sommige zoogenaamde schouwburgtreinen, door het beheer bijzonder aangewezen en vertrekkende na middernacht.

Art. 2. Dit besluit zal van toepassing zijn van den 12 september laatstleden.

De erkende feestdagen zijn : 1 Januari, Tweede Paaschdag, O.-H. Hemelvaart, Tweede Pinksterdag, 21 Juli, 15 Augustus (O.-L.-V. Hemelvaart), 1 November (Allerheiligen) en 25 December (Kerstdag).

**Tegen insectensteken.** — Dat de steek van een insect, bie, wesp, enz., levensgevaarlijk kan worden, zoodra zij in den mond of in den hals wordt toegebracht, mag als algemeen bekend worden aangenomen.

Nu is er een redmiddel dat, dadelijk toegepast, een plotselinge verlichting geeft.

Zoodra men in den mond of in den hals gestoken is, neme men eenen theelepel keukenzout, make het met water een weinig vchting en slikke het vervolgens langzaam binnen. Gezwel en pijn verdwijnen daarna in verrassend korten tijd.

Dit eenvoudig middel heeft reeds menig-een van den dood gered.

**In- en uitvoer van paarden en vee.**

Onder onze staldieren zijn het de werkpaarden die bij voortduur veel aftrek in den vreemde vinden, vooral in Duitschland. 't Is ook waar dat België sedert eenige jaren veel paarden in-trekt voor den dienst van 't leger, den tram, enz., alsook voor de... slachterij.

Engeland, in 't bijzonder Londen, zenden ons eene overgrote menigte oude, afgewerkte paarden over om er worst van te maken ofwel om ze als... ingelegd rundvleesch te verwerken en te verkoopen.

Zoo was onze invoer in 1890 19,127 tegen 19,814 uitgevoerde paarden ; in 1895 bedroeg onze invoer 24,635 en onze uitvoer 28,015. Dus wordt langs weerzijden eene aanzienlijke vermeerdering van handelsbeweging in paarden bewezen.

Onze invoer van rundbeesten is vrij wat grooter. Holland is onze grootste, schier onze eenige leverancier.

In 1892 zijn 68,607 ; in 1893, 120,810 en in 1894, 55,633 stuks vee aan België geleverd, terwijl België er slechts 3248 stuks in 1892, 1102 in 1893 en 1184 in 1894 aan den vreemde leverde ; men weet dat verscheidene maanden langs onze grens voor het hollandsch vee is gesloten geweest.

In 1895 was de beweging uit dien hoofde nog flauwer. In dat jaar heeft België niet meer dan 45,211 stuks vee (buiten de binnengesmokkel-den) uit den vreemde ingetrokken en er slechts 104 uitgevoerd.

Varkens zijn er ingevoerd : in 1890, 108,615 en uitgevoerd 94 ; in 1895 uitgevoerd 355 en ingevoerd 184, wel verstaande de ingesmokkelde niet begrepen ; de belanghebbenden wachten zich wel, dat cijfer van hunne zaken te doen kennen.

### STRIJDPENNING

Ten voordeele van *De Landbouwer*

**Gent.** — Van een opsteller van den « Landbouwer, 0,25.

**Nevele.** — Een goede vriend, 0,10. — van 3 lezers, 0,06. — Een partijgenoot van Deinze, 0,10. — Een partijgenoot van Pouques, 0,10. — Van een landbouwer, 0,10.

**Lootenhulle.** — Van eenige Landbouwers die belangstelling de « Landbouwer » lezen, 0,60.

**Pouques.** — Omdat ieder mijn voorbeeld zou volgen en strijdpenning geven, 0,10.

**Machelen.** — Ontvangen in de statie, 0,10.

**Meyghem.** — De lezing van de « Landbouwer » heeft mij bevallen, 0,10. — Opdat alle kleine boeren mijn voorbeeld zouden volgen, 0,10. — Landbouwers steunt dit blad dat uw belangen verdedigt, 0,10. — Opdat men mijne pacht zou verminderen, 0,10. Mijne kasteelheer heeft nooit eene spade in de hand gehad, 0,10.

Gent, drukk. Ad. De Backer, Garenmarkt, 9.